

Marko Paliaga, Grad Rovinj

Martina Čekić Hek , Grad Rovinj

Malo promišljanja o državnoj - gradskoj ekonomskoj politici i Istarskoj županiji

Uvodna razmatranja o ulozi jedinicama lokalne samouprave i države

Cjelovita ekonomska politika nekog grada ili države može se podijeliti na tri sastavnice, lokalna gospodarska politika (državna gospodarska politika, olakšice, poticaji, investicije) , javni sektor (politika javnog sektora, zaposlenost u javnom sektoru, prisutnost javnog sektora u realnoj ekonomiji, konkurencija gospodarstvu, porezna politika) i državna monetarna politika (prema djelomično Juričić, 2018). Kreiranje tih tri međusobno povezanih entiteta provodi se na nivou države kroz Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo financija i kroz Središnju banku (Juričić, 2018.). Na nivou gradova to bi mogli sagledati kroz aktivnosti Upravnih odjela za gospodarstvo, Upravnog odjela za financije i proračun. Monetarni dio se ne može provoditi na nivou jedinica lokalne samouprave. Uspješnost svake ekonomske politike, pokazuju na nivou države ali i jedinica lokalne samouprave određeni makroekonomski pokazatelji kao što su zaposlenost i nezaposlenost, stopa inflacije, kretanje državnog odnosno lokalnog BDP-a (koji s enažalost na nivou gradova u RH ne prati a kao pokazatelj bi bio izvrstan usmjerivač lokalne politike), razlika između uvoza i izvoza, ravnoteža i stabilnost ne samo javnih financija u cijelosti već i proračuna države i gradova.

Ključno je da bi svaku politiku neke jedinice lokalne samouprave ali i države trebalo ocjenjivati prema rezultatima a ne prema željama, namjerama i obećanjima. Naravno, navedeno je izrazito teško jer prilikom izbornih ciklusa niz obećanja i želja bude planirano a što se kasnije pokaže kao otežavajući faktor sa puno nepoznanica u samoj realizaciji. Dobre namjere postoje, obećanja proizlaze iz dobrih namjera ili najčešće nepoznavanje materije i niz nepredviđenih okolnosti dovodi do nerealizacije obećanja a time i gubitka povjerenja u lokalnu/nacionalnu politiku.

U ovom trenutku možemo prije svega zaključiti da Hrvatska a samim time i njezini gradovi imaju premalen broj poduzetnika ili premalen broj proizvodnje kojom bi se ostvario neki značajniji izvoz a time i prihod. Izvoz je kao što smo i prije utvrdili jedan od ključnih pokazatelja uspješnosti gospodarstva na makroekonomskom nacionalnom i lokalnom nivou. Naprosto je hrvatska proizvodnja premalena za bilo kakav izvoz, a kao takva ne može biti reazvijena ako najveći broj domaćih kompanija ostvaruje većinu prihoda nadomaćem tržištu. Ovo nije samo posljedica uspješnosti odnosno neuspješnosti kompanija već je i posljedica ekonomske politike kako

nacionalne tako i lokalne koje svojim određenim postupcima nisu jasno odredile smjer kretanja i omogućile dodatan rast i razvoj potencijalno uspješnima. (prema djelomično Juričić, 2018.)

Lokalne zajednice također mogu kroz svoje uvjete, jeftina zemljišta, subvencioniranje kamata, smanjenje komunalnih naknada na proizvodne aktivnosti, smanjenje komunalnih doprinosa za proizvodne aktivnosti i tome slično potaknuti svoj lokalni rast i razvoj.

Nacionalna i posredno lokalna gospodarska politika trebale bi biti i trebale su biti usmjerene ka jačanju poduzetnika i njihovoj orijentaciji na izvoz. Direktna uplitanja u vlasničke i ekonomske odnose unutar državnih poduzeća od strane lokalne uprave ili države nisu poželjna i dugoročno su štetna. Lokalna uprava kao i država ima funkciju stvaranja uvjeta a ne upravljanja državnim ili državno-privatnim poduzećima.

Poduzetnici su osnovni pokretači i temelj svakog gospodarstva, a lokalna ili državna uprava čini dio koji treba stvarati prostor, uvjete u prostoru, uvjete za rad, djelovanje i prilagodbu. Tu se prečesto griješi i prečesto se zbog dnevno-političkih potreba upliče pretjerano u gospodarstvo što dugoročno stvara nekonkurentnost na tržištu. Činjenica je također da su troškovi proizvodnje u Hrvatskoj rasli puno brže nego što se iste moglo pratiti fleksibilnijim odnosom do tečaja i valute. Moguće je da je to u jednoj mjeri dio hrvatskog izvoza stvorilo neisplativim. Drugi dio koji je utjecao na izvoz je svakako izdatak za istraživanje i razvoj, egzaktno i usmjereno obrazovanje i poticanje znanosti na svim razinama, posebno u dijelovima koji su vezani za neku od postojećih industrija. (npr: brodogradnja i strojarski, inženjerski i fakulteti instituti). U ovom dijelu još nije prekasno za intervenciju osobito u obrazovni sustav, specijalizirane institute, centre izvrsnosti, inkubatore, tehnološke parkove i slično.

Poticanje investicija jedan je od također mogućih faktora ili poluga razvoja. Investicije povećavaju proizvodne i izvozne kapacitete, broj radnih mjesta, količine uplaćenog poreza i javnih davanja, dakle utječu na sve društveno ekonomske odnose. Uz veličinu investicija, struktura istih također utječe na opredjeljenje i buduću konkurentnost neke lokalne zajednice ili države. Investicije mogu biti proizvodne (za gotove proizvode), infrastrukturne, i neproizvodne. Isplativost neproizvodnih i infrastrukturnih prvenstveno ovisi o količini i uspješnosti investicija koje generiraju gotove proizvode odnosno proizvode za tržište.(Juričić, 2018.).

Nažalost u našoj zemlji osobito na nivou gradova i dalje prevladavaju infrastrukturne i neproizvodne investicije a premalo je investicija u tržišne usluge i proizvode koje generiraju izvoz, prihode i dobit za reinvestiranje i povećanje radnih mjesta a posredno i veći dohodak a izvorno dolaze i realiziraju se kao privatna inicijativa.

Osvrt na stanje u gospodarstvu Istarske županije

Kada promatramo Istarsku županiju i Rovinj tada dobivamo slijedeću sliku a to je da je Istra u posljednjih nekoliko godina učinila velike iskorake u restrukturiranju i podizanju konkurentnosti svog gospodarstva. Realizirana su velika ulaganja u krupnu infrastrukturu poput Istarskog cestovnog ipsilona, potom u Vodoopskrbni sustav Butoniga i magistralni plinovod Pula-Karlovac, infrastrukturno je opremljeno 34 poduzetničkih zona širom Istre u kojima na ukupnoj površini od 1.300 hektara.

Najveći iskorak učinjen je u turizmu i ugostiteljstvu. Napušten je koncept masovnog turizma, te je značajno poboljšana ukupna kvaliteta turističkog proizvoda. Mnoge turističke tvrtke realizirale su značajna ulaganja u podizanje kategorizacije turističkih smještajnih objekata na tri, četiri i pet zvjezdica uz uvođenje raznih selektivnih oblika turizma (seoski, nautički, sportski, golf, kongresni, kulturni, zdravstveni, lovni, gastronomski i drugi) kojima se Istra promovirala u jednu od najpoželjnijih svjetskih turističkih destinacija.

Donesen je strateški program ruralnog razvoja Istre čime se doprinijelo efikasnije upravljanje poljoprivrednim resursima i ribarstvom u uvjetima ekološki održivog razvoja. Kao rezultat takvog opredjeljenja potaknut je razvoj visokokvalitetnih autohtonih poljoprivrednih proizvoda poput vina, maslinovog ulja, pršuta, sira, meda, rakija, koji su postali prepoznatljivi brandovi Istre na svjetskom tržištu.

Imajući u vidu dosadašnje rezultate i gospodarske potencijale koje ima, Istarska županija ima sve preduvjete za daljnji razvoj gospodarstva, značajnije privlačenje domaćih i stranih ulagača, još veću zaposlenost, poboljšanje obrazovne strukture i kvalitete života svih njenih stanovnika.

Najznačajnije gospodarske djelatnosti u Istarskoj županiji su prerađivačka industrija, turizam i trgovina koje generiraju 70% ukupnog prihoda, uz napomenu da je u posljednjih nekoliko godina uočljiv stalni rast stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti. Razvojno je najperspektivnija gospodarska djelatnost turizma i ugostiteljstva, koja s kapacitetima od 237.843 postelja u čvrstim objektima, kampovima, privatnom smještaju i turističkim naseljima ostvaruje 29% ukupnih noćenja u Republici Hrvatskoj s velikim multiplikativnim učincima. Uz industriju i turizam razvila se i razgranata djelatnost trgovine, koja je, prvenstveno zahvaljujući dolasku čitavog niza velikih domaćih i inozemnih trgovačkih lanaca u Istru, postala vodećom u Hrvatskoj prema veličini raspoloživog prodajnog prostora po jednom stanovniku.

Istarska županija je u razdoblju od 1993. do 2017. godine zabilježila pozitivni trend izravnih ulaganja, posebno kada je riječ o stranim ulaganjima. Samo u posljednje 3 godine (2015., 2016. i 2017.) u našoj su županiji izravna ulaganja iznosila više od 625,1 milijuna €, dok od 1993. godine do 2017. godine ona iznose 2 milijarde i 103,7 milijuna €.

Najveći ulagači u Istarsku županiju, prema podacima HNB-a od 1993. do 2017. godine, bili su Velika Britanija (617,9 milijuna €), Njemačka (306,8 milijuna €), Italija (278,1 milijuna €), Slovenija (261,3 milijuna €), te Austrija (228,9 milijuna €).

Kada se navedena izravna ulaganja promatraju u vidu djelatnosti u koje se najviše investiralo, prednjači proizvodnja duhanskih proizvoda sa 573,5 milijuna € ulaganja. Slijede vlasnička ulaganja u nekretnine sa 529,4 milijuna €, proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (cement, kamena vuna) sa 337,6 milijuna €, te hoteli i restorani sa 334,1 milijuna €.

U Istarskoj županiji prema podacima Državnog zavoda za statistiku na dan 31. prosinac 2017. godine, registrirano je 19.071 pravnih osoba (11.625 aktivnih) što je 7,49% od ukupno registriranih pravnih osoba u RH. Struktura pravnih osoba u Istarskoj županiji bila je slijedeća:

- trgovačka društva – 15.471 od kojih je 9.769 aktivnih
- zadruge – 112 od kojih je 30 aktivnih
- ustanove, tijela udruge i organizacije – 3.488 od kojih je 1.826

Radi potpunijeg pregleda ukupnog broja gospodarskih subjekata, ovim podacima treba dodati i evidentiranih 6.392 subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima.

Prema aktivnostima u Istarskoj županiji na dan 31. prosinac 2017. najviše pravnih osoba po aktivnosti bilo je registrirano u trgovini na veliko i malo; popravku motornih vozila i motocikala 2.123 aktivnih (3.522 registriranih), građevinarstvu 1.475 aktivnih (2.529 registriranih), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima 1.244 aktivnih (1.691 registriranih), poslovanju nekretninama 916 aktivnih (1.661 registriranih), te u prerađivačkoj industriji 961 aktivnih (1.399 registriranih).

Godišnje financijsko izvješće (GFI) o poslovanju u 2017. godini predalo je Fina-i 10.222 poduzetnika od kojih su 6.132 dobitaši, a 4.090 gubitaši. Ukupni prihodi poduzetnika u 2016. godini iznosili su 33.865.693 tis. kn, ukupni rashodi 33.865.693 tis. kn. Dobit razdoblja iznosila je 2.266.729 tis. kn, a gubitak razdoblja 2.576.412 tis. Kn.

Najveću dobit razdoblja u 2017. godini ostvarile su djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (793.210 tis. kn), a najveći gubitak razdoblja ostvarile su stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (-1.091.117 tis. kn)

Prema podacima FINA-e, prosječna neto plaća po zaposlenom u Istarskoj županiji 2017. godine iznosila je 5.546,00 kn, što je 3,8% više u odnosu na prosječnu neto plaću u 2016. godini koja je iznosila 5.343,00 kn.

Najviše je zaposlenih u prerađivačkoj industriji (12.843) te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (11.951). Najviša prosječna plaća isplaćuje se u djelatnostima informacija i komunikacija (7.428 kn), dok su najniže prosječne plaće isplaćene u uslužnim djelatnostima (3.823 kn).

Prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u 2017. godini za Istarsku županiju iznosila je 4,6%.

Poslovanje poduzetnika u Istarskoj županiji

Tabela 5. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Istarske županije u 2017. godini

Opis	UKUPNO SVI PODUZETNICI		
	2016.	2017.	Index
Broj poduzetnika		10.222	-
Broj dobitaša	5.563	6.132	110,2
Broj gubitaša	3.758	4.090	108,8
Broj zaposlenih	46.964	50.667	107,9
Ukupni prihodi	30.333.344	33.865.693	111,6
Ukupni rashodi	28.821.963	33.876.031	117,5
Dobit prije oporezivanja	2.577.030	2.630.858	102,1
Gubitak prije oporezivanja	1.065.649	2.641.196	247,8
Porez na dobit	294.847	299.345	101,5
Dobit razdoblja	2.266.626	2.266.729	100,0
Gubitak razdoblja	1.050.092	2.576.412	245,4
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	1.216.533	-309.683	-
Neto plaće i nadnice	3.010.902	3.371.893	112,0
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	5.343	5.546	103,8
A. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	4.496	2.106	46,8
B. Dugotrajna imovina	46.950.332	49.825.819	106,1
C. Kratkotrajna imovina	23.438.488	22.373.348	95,5
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	459.053	549.319	119,7
F. UKUPNA AKTIVA = UKUPNA PASIVA	70.852.370	72.750.593	102,7
A. Kapital i rezerve	25.382.801	25.177.454	99,2
B. Rezerviranja	551.162	1.025.389	186,0
C. Dugoročne obveze	21.309.822	21.731.539	102,0
D. Kratkoročne obveze	20.739.105	21.413.189	103,3
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	2.869.479	3.403.022	118,6
Broj poduzetnika tekuća godina		10.222	-
Broj izvoznika	1.086	1.222	112,5
Broj uvoznika	1.378	1.580	114,7
Izvoz	9.429.573	11.226.663	119,1
Uvoz	4.419.754	5.790.880	131,0
Trgovinski saldo	5.009.819	5.435.784	108,5
Broj poduzetnika tekuća godina		10.222	-
Broj investitora	941	980	104,1
Broj poduzetnika bez investicija	8.380	9.242	110,3
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	1.765.653	2.097.416	118,8

Izvor: Fina – osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika za 2017. godinu.

Tabela 6. Top lista 5 najvećih gradova*/općina Istarske županije po kriteriju ukupnoga prihoda poduzetnika u 2017. godini (iznosi u tisućama kuna)

Naziv grada*/općine	Broj poduzetnika			Broj zaposlenih			Ukupni prihod			Neto dobit/gubitak		
	Broj	Rang IŽ	Rang RH	Broj	Rang IŽ	Rang RH	Iznos	Rang IŽ	Rang RH	Iznos	Rang IŽ	Rang RH
Pula*	2.689	1	5	14.662	1	6	9.213.925	1	9	1.626.713	41	556
Poreč*	1.305	2	10	8.315	2	15	5.063.176	2	17	441.343	1	8
Rovinj*	869	4	18	5.029	3	24	4.393.503	3	19	188.931	3	19
Umag*	979	3	16	3.727	4	32	2.388.288	4	32	191.690	2	18
Buzet*	249	10	61	2.534	6	43	1.450.307	5	47	2.660	31	307
Ukupno	6.091	-	-	34.267	-	-	22.509.200	-	-	-802.088	-	-
Udio u IŽ	59,6%	-	-	67,6%	-	-	66,5%	-	-	-	-	-

Tabela 7. Rang lista top 10 poduzetnika sa sjedištem u Istarskoj županiji po ukupnom prihodu u 2017. godini (iznosi u tisućama kuna)

Naziv	Mjesto	NKD2007	Opis djelatnosti	Zaposleni	Ukupni prihodi	Dobit/ gubitak razdoblja
ULJANIK DD	PULA	7010	Upravljačke djelatnosti	493	2.022.844	-1.246.416
VALAMAR RIVIERA D.D.	BUIĆI	5510	Hoteli i sličan smještaj	3077	1.695.998	231.979
TDR D.O.O.	ROVINJ	1200	Proizvodnja duhanskih proizvoda	498	1.193.028	-87.918
MAISTRA D.D.	ROVINJ	5510	Hoteli i sličan smještaj	1722	1.082.725	150.332
CALUCEM D.O.O.	PULA	2351	Proizvodnja cementa	133	661.587	4.138
PLAVA LAGUNA DD	POREČ	5510	Hoteli i sličan smještaj	938	585.702	105.429
ISTRATURIST UMAG D.D.	UMAG	5510	Hoteli i sličan smještaj	1097	533.159	97.281
ARENA HOSPITALITY GROUP D.D.	PULA	5510	Hoteli i sličan smještaj	776	497.480	68.824
ROCKWOOL ADRIATIC D.O.O.	POTPIČAN	2399	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, d. n.	126	466.149	11.532
P.P.C. BUZET D.O.O.	BUZET	2932	Proizvodnja ostalih dijelova i pribora za motorna vozila	918	399.282	-15.999

Osnovni financijski rezultati poduzetnika Rovinja

U Rovinu je 2017. godini poslovalo 869 poduzetnika od kojih je 468 dobitaša i 401 gubitaša. Ukupni prihod kojega su poduzetnici ostvarili, iznosio je 4.4 milijuna kuna što je 10,33% manje nego u 2016. godini, dok je rashod iznosio 4,2 milijuna kuna, što je 2,3% manje nego u 2016. godini.

Ukupan broj zaposlenih iznosio je 5.029 osoba, što je za 8% više nego u 2016. godini. Prosječna mjesečna plaća iznosila je 6.738 kn, što je 4,6% više nego u 2016. godini. Ukupna dobit iznosila je 315.479 milijuna kuna.

Ukupan broj obrta u gradu Rovinju je 755 (podatak iz listopada 2018. godine)

Najzastupljenije djelatnosti u gradu Rovinju-Rovigno:

1. Trgovina na veliko i malo; Popravak motornih vozila i motora
2. Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluge hrane
3. Poslovanje nekretninama

Tabela 8. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Rovinja-Rovigno u 2017. godini

Opis	UKUPNO SVI PODUZETNICI		
	2016.	2017.	Index
Broj poduzetnika		869	-
Broj dobitaša	416	468	112,5
Broj gubitaša	404	401	99,3
Broj zaposlenih	4.643	5.029	108,3
Ukupni prihodi	4.899.714	4.393.503	89,7
Ukupni rashodi	4.312.957	4.212.506	97,7
Dobit prije oporezivanja	613.481	374.488	61,0
Gubitak prije oporezivanja	26.723	193.491	724,0
Porez na dobit	107.436	-7.934	-
Dobit razdoblja	508.278	315.479	62,1
Gubitak razdoblja	28.956	126.547	437,0
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	479.322	188.931	39,4
Neto plaće i nadnice	393.509	406.609	103,3
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	7.063	6.738	95,4
A. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	75	75	100,0
B. Dugotrajna imovina	10.615.127	13.092.630	123,3
C. Kratkotrajna imovina	6.766.740	4.212.848	62,3
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	14.175	121.090	854,2
F. UKUPNA AKTIVA = UKUPNA PASIVA	17.396.117	17.426.643	100,2
A. Kapital i rezerve	12.760.483	12.580.728	98,6
B. Rezerviranja	263.559	112.624	42,7
C. Dugoročne obveze	1.082.438	1.160.819	107,2
D. Kratkoročne obveze	2.982.910	3.285.741	110,2

E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	306.728	286.731	93,5
Broj poduzetnika tekuća godina		869	-
Broj izvoznika	41	55	134,1
Broj uvoznika	116	132	113,8
Izvoz	1.292.398	1.580.735	122,3
Uvoz	833.487	1.096.315	131,5
Trgovinski saldo	458.911	484.420	105,6
Broj poduzetnika tekuća godina		869	-
Broj investitora	53	61	115,1
Broj poduzetnika bez investicija	767	808	105,3
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	726.267	767.650	105,7

Izvor: Fina – osnovni financijski rezultati poduzetnika prema veličini za 2017. godinu.

Najveći rovinjski poduzetnici

ADRIS GRUPA d.d.

Tabela 9. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke**
kn.

u tisućama

	2016.	2017.	index 2017./2016.
Ukupni prihodi	860.333	393.549	45,74
Broj zaposlenih	5.304	5.398	101,77
Dobit prije oporezivanja	649.697	441.309	67,93
Neto dobit razdoblja	501.125	373.644	74,56
Dugotrajna imovina	11.766.001	15.013.830	118,33
Kratkotrajna imovina	7.348.926	4.687.371	63,78
Ukupno kapital i obveze	19.114.927	19.701.201	103,07

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017., LIDER – 1.000 najvećih

Osnovna djelatnost društva ADRIS GRUPA d.d. je upravljanje i ulaganje. Adris čine tri strateške poslovne jedinice: turizam, kojim upravlja Maistra d.d., proizvodnja zdrave hrane, kojom upravlja Cromaris d.d. i osiguranje, kojom upravlja Croatia osiguranje d.d.

Adris grupa je u 2017. godini ostvarila ukupne prihode preko 393.549 milijuna kuna, koji su se u odnosu na prethodnu godinu smanjili 54.26%. Grupa je u 2017. godini ostvarila neto dobit preko 373 milijuna kuna.

TDR d.o.o.

Tabela 10. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke**
tisućama kn.

u

	2016.	2017.	index 2017./2016.
Poslovni prihod	1.255.642	862.132	68,66
Dobit/gubitak prije oporezivanja	1.235	156.661	/
Ukupno zaposleni	502	593	118,13

Prosječna mjesečna plaća	19.231	14.319	74,46
Dugotrajna imovina	1.419.164	1.427.729	100,60
Kratkotrajna imovina	1.029.312	749.616	72,83
Ukupno kapital i obveze	2.448.476	2.177.346	88,93

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017., LIDER – 1.000 najvećih

Od 30. rujna 2015., Društvo TDR d.o.o., u 100 %-tnom vlasništvu je British American Tobacco Investments (Central & Eastern Europe) Limited, London, Velika Britanija, a čiji je krajnji vlasnik British American Tobacco p.l.c., London, Velika Britanija. Nakon završetka prve faze procesa integracije sa Društvima na razini BAT Grupe, došlo je do značajne promjene poslovnog modela TDR-a, pri čemu je TDR od društva koje se do 31.12.2016. pretežito bavilo proizvodnjom i prodajom vlastitih duhanskih proizvoda, od 01.01.2017. postalo društvo koje pruža usluge proizvodnje duhanskih proizvoda za društvo unutar BAT Grupe koje se bavi organizacijom proizvodnje duhanskih proizvoda u regiji. Također, TDR kupuje duhanske proizvode od navedenog Društva, isključivo za potrebe prodaje i distribucije na području Republike Hrvatske.

Ukupna prodaja TDR-a na području Republike Hrvatske u 2017. godini iznosila je 3,1 milijardi pušačkih jedinica, što je na razini prodaje na usporednom tržištu u prethodnoj godini (u 2016.g., pored prodaje na tržištu Republike Hrvatske, dodatno je realizirana prodaja od 6,1 milijardi cigareta u izvozu). Ukupna uslužna proizvodnja cigareta u 2017.g. iznosila je 9,7 milijardi pušačkih jedinica, dok je u 2016. godini, Društvo proizvelo 8,5 milijardi pušačkih jedinica.

Na 31. prosinca 2017. godine TDR d.o.o. je zapošljavao 593 zaposlenika, dok je na dan 31. prosinca 2016. godine zapošljavao 502 zaposlenika.

MAISTRA d.d.

Tabela 11. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke Maistra d.d.**

u tisućama

kuna

	2016.	2017.	Index 2017./2016.
Ukupni prihod	955.002	1.082.724	113,37
Broj zaposlenih	1.561	1.722	110,31
Dobit/gubitak prije oporezivanja	130.507	171.462	131,38
Prosječna mjesečna plaća	6.153	6.579	106,92
Dugotrajna imovina	2.465.885	2.788.524	113,08
Kratkotrajna imovina	113.384	78.814	69,51
Ukupno kapital i obveze	2.579.269	2.867.338	111,17
Ukupna sveobuhvatna dobit	130.537	150.331	115,16

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017.; LIDER – 1.000 najvećih

Maistra d.d., Rovinj (Društvo) nastalo je spajanjem društava Jadran-turist d.d., Rovinj i Anita d.d., Vrsar. Društvo je registrirano 15. ožujka 2005. godine kod Trgovačkog suda u Rijeci. Na dan 1. siječnja 2010. godine Društvu je pripojen Rovinjturist d.d., Rovinj.

Osnovna djelatnost Društva je iznajmljivanje hotelskih soba i kampova te pružanje usluga hrane i pića u turističke svrhe. Grupu Maistra (Grupa) čini Društvo Maistra d.d. i ovisna društva Slobodna Katarina d.o.o., Rovinj te Grand Hotel Imperial d.d. Maistra d.d., Rovinj kontrolirana je od strane društva Adria Resorts d.o.o., Rovinj, dok je krajnja Matica Adris grupa d.d.

Maistra i u 2017.g. nastavlja s impresivnim investicijskim zahvatima s ciljem daljnjeg podizanja kvalitete usluge i pozicioniranja proizvoda u visokokvalitetni segment. Ukupan iznos investicijskog ulaganja 2017. iznosi 513 milijuna kuna. Najznačajnije kapitalno ulaganje je greenfield investicija hotela Park, investicija koja je proglašena od strateške važnosti za RH, a koji će biti na tržištu 2018. godine.

Grupa Maistra trenutno raspolaže s 9 hotela s 1.708 smještajnih jedinica, 8 naselja s 1.948 smještajnih jedinica i 6 kampova s 8.000 parcela. Ukupan kapacitet iznosi 11,7 tisuća smještajnih jedinica u kojima se može smjestiti preko 34.000 gostiju dnevno, a što omogućuje ostvarenje volumena na razini oko 4% turističkih noćenja Hrvatske.

Do 2022. godine Maistra će uložiti dodatnih 1,9 milijardi kuna, čime će 95% hotelskih kapaciteta biti na najvišoj razini ponude.

ISTRAGRAFIKA d.d.

Tabela 12. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke ISTRAGRAFIKA d.d.** u tisućama kn.

	2016.	2017.	index 2017./2016.
Ukupni prihod	129.111	137.408	106,43
Broj zaposlenih	154	157	101,95
Dobit/gubitak prije oporezivanja	15.328	14.805	95,59
Prosječna mjesečna plaća	6.913	7.405	107,12
Dugotrajna imovina	6.805	5.016	73,71
Kratkotrajna imovina	134.364	58.005	43,17
Ukupno kapital i rezeve	126.836	49.933	39,37
Ukupna sveobuhvatna dobit	12.185	12.133	99,57

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017.; LIDER – 1.000 najvećih

Istragrafika d.d. („Društvo“) osnovana je 1956. godine u Rovinju te se iz malog grafičkog pogona ubrzo profilirala kao specijalizirani proizvođač visokokvalitetne kartonske komercijalne ambalaže. Danas posluje kao članica BAT Grupe, kao najveći hrvatski proizvođač i izvoznik komercijalne ambalaže. Proizvodi visokokvalitetnu kaširanu i kartonsku ambalažu, primjenjujući međunarodne standarde usklađene s normom ISO 9001 od 1998.

Krajem 2006. godine, nakon pola stoljeća rada u Rovinju, Društvo se preselilo u novoizgrađenu, modernu tvornicu u Kanfanaru, čiji je kapacitet znatno veći. Na 10.000 četvornih metara smješten je proizvodni, pripremni i logistički dio sa svim pratećim službama. Društvo od 1993. godine posluje kao dioničko društvo. Temeljni kapital Društva iznosi 23.886.400 kn, a podijeljen je na 119.432 dionice. Od 19.07.2011.g. Društvo je u 99,41%-tnom vlasništvu TDR-a dok je ukupne preostale dionice do 100%-tnog broja dionica, Društvo otkupilo kao vlastite dionice.

Sa 30. rujna 2015., došlo je do promjene krajnjeg vlasnika na razini TDR Grupe, od kada je Društvo TDR d.o.o., u vlasništvu British American Tobacco Investments (Central & Eastern Europe) Limited, London, Velika Britanija, a čiji je krajnji vlasnik British American Tobacco p.l.c., London, Velika Britanija.

Ostvareni prihodi od prodaje proizvoda i usluga u 2017.g., u visini od 133,9 mil. kuna, za 8,9 mil. kuna viši su u odnosu na prethodno razdoblje. Ostvarena neto dobit za 2017.g. iznosi 12,1 mil kuna (2016: 12.2 mil kuna).

Na dan 31. prosinca 2017. godine Društvo je zapošljavalo 157 zaposlenika, dok je na 31. prosinca 2016. godine zapošljavalo 154 zaposlenika.

EUROTRADE d.o.o.

Tabela 13. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke EUROTRADE d.o.o.** u tisućama kn.

Podaci o imovini i izvorima sredstava	2016.	2017.	Index 2017./2016.
Ukupni prihod	240.361	294.748	122,63
Broj zaposlenih	99	96	96,97
Dobit prije oporezivanja	5.827	5.417	92,96
Prosječna mjesečna plaća	6.998	7.441	106,33
Dugotrajna imovina	28.329	29.576	104,40
Kratkotrajna imovina	77.593	35.757	46,08
Ukupno kapital i rezerve	70.465	74.783	106,13
Neto dobit	5.178	4.818	93,05

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017.; LIDER – 1000 najvećih

Eurotrade d.o.o. Rovinj, osnovano je u prosincu 1989. godine, posluje na području uvoza i distribucije informatičkih proizvoda vodećih svjetskih proizvođača.

Prosječan broj zaposlenih tijekom 2017. godine iznosio je 96 radnika, dok ih je u 2016. godini bilo 99.

Eurotrade d.o.o. posluje u Republici Hrvatskoj ali i u susjednim državama.

Subjekt je u privatnom vlasništvu, kapital je domaćeg porijekla.

Društvo je u 2017. godini ostvarilo ukupne prihode od 290.989.258 kuna, neto dobit od 4.818.357 kuna..

VALALTA d.o.o.

Tabela 14. **Financijski rezultati poslovanja tvrtke VALALTA d.o.o.** u tisućama kn.

Podaci o imovini i izvorima sredstava	2016.	2017.	Index 2017./2016.
Ukupni prihod	223.119	246.296	110,39
Broj zaposlenih	386	317	82,12
Dobit/gubitak prije oporezivanja	43.979	53.735	122,18
Prosječna mjesečna plaća	5.414	5.679	104,89
Dugotrajna imovina	183.183	198.305	108,26
Kratkotrajna imovina	120.425	126.985	105,45
Ukupno kapital i rezerve	265.991	291.416	109,56
Ukupna sveobuhvatna dobit	40.150	44.196	110,08

Izvor: FINA – Godišnje izvješće za 2017.; LIDER – 1000 najvećih

Subjekt je registriran 1981. godine, a osnovna mu je djelatnost ugostiteljstvo, turizam, trgovina i proizvodnja.

U Valalti d.o.o. zaposleno je prosječno 379 radnika. Poduzeće je u privatnom vlasništvu, a kapital je domaćeg porijekla.

U 2017. godini realizirano je 246.295.765 Kn ukupnih prihoda što je za 10% više nego u 2016. godini, odnosno 192.560.466 kn ukupnih rashoda što je za 7% više nego u 2016. godini.

Kamp Valalta dobitnik je nagrade "ADAC Superplatz 2018" kao jedan od najboljih kampova u Europi.

U 2017. godini realizirano je 66.961 dolazaka turista što je povećanje u odnosu na proteklu godinu za 7.341 gostiju, ostvareno je 702.052 noćenja što je za 13% ili 81.906 noćenja više nego u 2016. godini.

Literatura:

1. Ljubo Juričić: „ Quo Vadis Croatia: nakon pet godina članstva u Europskoj uniji, Ekonomski Pregled, str 69 (6) 765-788, 2018.
2. Podaci FINA 2018.
3. Podaci DSZ, 2018.